

Hrvatsko debatno
društvo

Mladinski
obrazoven forum

Centar za kreativnu
komunikaciju Logos

Asocijacija za kreativnu
komunikaciju i debatu

za in
ZIP
Zavod za kulturo dialoga
Za in proti

Znamenitosti starog dijela Sarajeva

Dobrodošli u šetnju najljepšim dijelom grada, koji je prema preporuci najpoznatijeg turističkog vodiča na svijetu, Lonely Planeta, među top 10 gradova na svijetu za posjetiti, dobrodošli u šetnju starim dijelom Sarajeva. Iako je gradsko zaleđe, sačinjeno od nebrojenih brda i visokih planina (jedna od njih je ova gdje provodimo debatne dane na seminaru – Jahorina), u neku ruku izolovalo grad i sačuvalo duh starih vremena, on je i dalje ostavljao svoja vrata širom otvorena ostatku svijeta. Bez obzira što je Sarajevo glavni grad, sa svom trkom i dinamikom koju nosi savremeni život, ipak ima jedinstvenu atmosferu koja vam se prosto uvuče u dušu. Ovaj grad djelomično simbolizuje vjekovima staru borbu protiv izrazitih uticaja sa strane, ali svakako i njihovo prihvatanje u određenoj mjeri, i to onih najboljih, spajajući ih u jednu od najraznolikijih kultura koje se mogu pronaći u Evropi.

Prva lokacija na koju vas vodimo je jedan restoran. Znam, sada ćete vjerovatno pomisliti – zar su u BiH samo restorani kulturna znamenitost, ali ipak, ovaj restoran je poseban i eto, iz inata vas prvo vodimo tamo 😊

INAT KUĆA:

Znate li šta je „inat“? Ako ne znate, pravo je vrijeme da to sada naučite. Najbolji sinonim za „inat“ je „prkos“, a simbolizuje onaj osjećaj kada osoba postupa protivno nečijoj volji ili mišljenju. Sada se vjerovatno pitate u kakvoj su vezi inat i restoran, ali odgovor ćete dobiti tek kada saznate jednu priču, toliko snažnu, da pomjera objekte iz temelja 😊

Kada je Austrougarska monarhija došla na vlast u Bosni i Hercegovini izgradila je mnoge zgrade poput Pošte, Zemaljskog muzeja, Pravnog fakulteta, kao i mnoge stambene objekte. Međutim, kada su počeli sa izgradnjom Vijećnice (sa kojom ćemo vas upoznati ubrzo) iskusili su inat i tvrdoglavost bosanskog čovjeka.

Lokacija za gradnju Vijećnice je bila predviđena na samoj desnoj obali Miljacke. Vladajuća Monarhija je htjela da napravi građevinu, nikada prije viđenu u Sarajevu, kojom bi stanovništvu pokazala svoju moć.

Gradnjom Vijećnice su bila predviđena rušenja okolnih kuća uz obeštećenja, među kojima je bila i kuća starog Benderije, starosjedioca Sarajeva. On se nikako nije mogao pomiriti sa činjenicom da će mu kuća, iz bilo kojeg razloga, biti srušena, jer je za njega ona predstavljala duševni mir. Nakon dugih pregovora tvrdoglavi starac zatražio je od Monarhije da mu isplati kesu dukata i da prebaci njegovu kuću na drugu stranu Miljacke – ciglu po ciglu, kamen po kamen. Nisu imali drugog izbora nego da urade što je zatražio. Od tada je Benderijina kuća prozvana „Inat kuća“, po njegovom inatu. Kuća i danas prkosi svim vladama i simbolizuje inat. Godine 1997. Inat kuća je pretvorena u tradicionalni bosanski restoran, ali nećemo svraćati tu na ručak ☺. Pred nama je još puno sarajevskih znamenitosti za obići, a narednu smo već ranije nakratko spomenuli. Pretpostavljate, idemo do Vijećnice.

SARAJEVSKA VIJEĆNICA:

Sarajevska Vijećnica je najveći i najreprezentativniji objekat iz austrougarskog perioda u Sarajevu, tačnije, bar je to bila, ali se čine veliki naponi da se objekat rekonstruiše i da mu se vrati stari sjaj. Izgorjela je u noći 25/26. avgust 1992. godine, usred ratnih dešavanja, kada je učinjene neprocjenjiva šteta.

U tom periodu Vijećnica je bila Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, a izgorjelo je nebrojivo mnogo knjiga i neprocjenjive literature, šteta koja se nikada neće moći nadoknaditi i koja je jedan od najvećih kulturnih gubitaka Evrope i svijeta, ali ovaj objekat danas služi kao primjer i upozorenje svima da kulturu ne može uništiti nijedan politički režim, ovaj objekat je svojevrsan muzej bez eksponata i kulturni spomenik koji istoriju čuva u zidinama zgrade, a ne u koricama uništenih knjiga.

Prvi projekat je povjeren Karlu Paržiku na čiji projekat je ministar Benjamin Kalaj imao primjedbe koje projektant nije htio prihvatiti, pa je izrada novog projekta povjerena arhitekti Alexandru Witteku, koji na njemu radi do 1893. godine.

Istorijski spisi kažu da se Wittek toliko sjedinio sa izradom projekta, da je nakon što je projekat bio priveo kraju i nije bio zadovoljan rezultatom umno obolio i izvršio samoubistvo, to je rad na projektu nastavio Ćiril M. Iveković. Sa malim preinakama Wittekovog rješenja projekat je završio 1894. godine. Objekat je svečano otvoren 20. aprila 1896. godine, kada je baron Ivan Apel zgradu zvanično predao na korištenje Gradskom poglavarstvu u čijoj je upotrebi bila sve do 1949. godine kada je ustupljena Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci.

A dok Vijećnica prolazi kroz fazu obnove, mi vas vodimo na drugu lokaciju, vrijeme je za malo religijskog turizma.

BEGOVA DŽAMIJA

Gazi Husrev-begova džamija, poznatija kao **Begova džamija** je izgrađena 1530. godine u Sarajevu i smatra se jednom od najvažnijih džamija u Bosni i Hercegovini i na Balkanu.

Džamiju je sagradio arhitekt Ajem Esir Ali pod pokroviteljstvom Gazi Husrev-bega, koji je također finansirao istovjetnu džamiju (*Hüsreviye džamija*) u Alepu (Sirija) između 1531. i 1534. godine.

Džamija je obnovljena nakon ratnih dešavanja, 1996. godine i bez obzira što mnogi stručnjaci tvrde da je izgubila znatan dio svoje osobnosti renoviranjem i dalje predstavlja jedan od najljepših objekata u Sarajevu, ali i šire.

STARA PRAVOSLAVNA CRKVA

Još uvijek smo kod religijskog turizma, ali smo svega pedesetak metara od Begove džamije. Jedna od najvećih čari Sarajeva je kulturna raznolikost, koja je kroz vjekove znala spajati i razdvajati, čineći ga posebnim i drugačijim. Idemo do Stare Pravoslavne crkve.

Stara pravoslavna crkva je jedan od najstarijih i najvrednijih kulturo-istorijskih spomenika Sarajeva i ubraja se među najstarije sakralne objekte na ovim prostorima. Nalazi se nedaleko od Baščaršije, na početku Titove ulice.

Prvi puta se spominje 1539. godine, no pretpostavlja se da je izgrađena na temeljima jedne još starije crkve. Postoje brojne legende u vezi sa njenim nastankom, a jedna od zanimljivijih kaže da je otomanski car dugo godina zabranjivao izgradnju pravoslavne crkve u Sarajevu, da bi na kraju, dopustio da se izgradi crkva koja neće biti veća od volove kože. Iako je car mislio da je uspio nasamariti uporne stanovnike Sarajeva, desilo se suprotno. Nakon dugog razmišljanja kako da nadmudre cara, odlučeno je da kožu isjeku i naprave kožni kaiš, te su tako omeđili teritoriju na kojoj se i danas nalazi ova crkva.

Crkva je izuzetan arhitektonski spomenik, a njena je unutrašnjost riznica izvanrednih primjeraka drvoklesarskog umijeća i ikonopisne umjetnosti. Zanimljivo je tlocrtno rješenje, gdje je širina veća od dužine, središnji dio okružen je lukovima i galerijom. Zvonik je dograđen 1883. godine, a rekonstruiran 1960. godine, kada je dobio današnji izgled. U unutrašnjem dvorištu nalazi se muzej sa vrijednom zbirkom ikona iz vremena od XIII do XIX stoljeća, brojni rukopisi, liturgijski i umjetnički eksponati.

SARAJEVSKA KATEDRALA

Nećemo daleko, za nekih 5 minuta se nalazimo kod sarajevske Katedrale. Iako u Sarajevu postoji više katedrala, ukoliko vam neko zakaže „sastanak ispred Katedrale“, mislio je na ovu do koje vas vodimo i na trg ispred ovog objekta, Trg fra Grge Martića.

Katedrala Srca Isusova je rimokatolička katedrala u Sarajevu sagrađena 1889. godine.

Projekat za izgradnju Katedrale uradio je Josip Vancaš kombinujući elemente romanike i gotike i tako stvorio sintezu po kojoj se ovaj objekat izdvaja od ostalih te vrste. Po tom projektu urađen je i dio enterijera. Izgradnja objekta je započela 1884. godine, a 1889. godine objekat je završen i predat na upotrebu sarajevskoj gradskoj opštini. Katedrala je izgrađena na mjestu nekadašnjeg janičarskog logora gdje je austro-ugarska uprava namjeravala sagrađiti gradsku tržnicu.

Još kratko ostajemo u religijskom turizmu, koji je, da se zaključiti, jedno od najvećih bogatstava Sarajeva. Za svega nekoliko minuta hoda prolazimo kroz različite kulture, religije koje ovaj dio grada čine posebnim, ali opet jedinstvenim. Vodimo vas do stare Sinagoge, tačnije do današnjeg judaističkog muzeja, koja raznolikostima ovog dijela grada daje konačni oblik.

STARA SINAGOGA

Prvi pisani dokument koji govori o Jevrejima u Sarajevu datira još iz XVI vijeka. Sarajevo je za Jevreje vjekovima imalo poseban značaj, te su ga u mnogim spisima nazivali „Novim Jerusalemom“.

Muzej judaista Bosne i Hercegovine smješten je u prostoru nekadašnjeg Starog Hrama.

Podignut je 1580. kada je rumelijski beglerbeg Sijavuš-paša dao novac za izgradnju velikog stambenog objekta za judaističku sirotinju Sarajeva (koji je bio poznat kao Sijavuš-pašina दौरا ili Velika avlija). Do kraja XVI. stoljeća u prostoru Velike avlije nastaje prva sinagoga, Stari judaistički hram. U Drugom svjetskom ratu ovaj muzej je služio kao zatvor, te njegove zidine nose posebnu priču o životu, kulturi i istoriji Jevreja.

Mi smo se već pomalo umorili od šetnje, a u Sarajevu je to znak da je to pravo vrijeme za kafu. Vodimo vas na jedno posebno mjesto, koje je simbol modernog Sarajeva i jednog festivala koji ponovo šalje pozitivnu sliku u BiH. Vodimo vas u „SFF Cafe“ ili kafić obilježen Sarajevo film festivalom, koji je jedan od najprominentnijih filmskih festivala u jugoistočnoj Evropi i koji se održava svake godine od 1994. i ima prosječnu posjetu od oko 100.000 ljubitelja filma. S obzirom na to koliko Sarajlije vole kafu, ne bi nas iznenadilo da neko uradi istraživanje koje će pokazati da i ovaj kafić ima približno sličnu godišnju posjećenost 😊.